

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

E-mail: kmpzt@ukr.net

Число 3 (23)
лютий
2018 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

Ми тут: <http://www.kmpzt.org.ua> На фейсбуці – у групі "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

СТО РОКІВ БОРОТЬБИ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД ПОЧАТКУ РЕВОЛЮЦІЇ І ОТАМАН КОСТЬ ПЕСТУШКО

(Читайте на 3-й стор.)

РЯДКИ З ГЛИБИН ДЕСЯТИЛІТЬ

КРИВОРІЖЖЯ В ГАЗЕТАХ

Наприкінці минулого року в бібліотечці «Саксагань» вийшла книга «Криворіжжя в газетах кінця XIX – початку XX ст.», упорядниками якої виступили відомі далеко за межами Кривого Рогу Олександр МЕЛЬНИК та Ірина СТЕБЛИНА, які представляють Криворізький історико-краєзнавчий музей. У анотації перед викладом матеріалів наведено: «В книзі вміщено 342 замітки, повідомлення, статті, опубліковані в 28-ми регіональних газетах за період з 1883 по 1925 рік». Як виявилось, майже всі публікації подано російською (мовою оригіналу, переважно з газет «Юг» і «Русская Правда»). А ще упорядники висловили «подяку Ігорю РУКАВИЦИНУ за надані матеріали».

Тож подаємо до уваги наших читачів дві інформації з книги мовою оригіналу.

«Очень симпатичная реченька Саксагань, омывающая центр Кривого Рога, вот уже несколько лет тому назад как превратилась в какую-то помойную яму, вернее, в клоаку. Причиной этому является то, что местные домовладельцы: А. Федоренко, Когон и Степанов (банщик) благополучно спускают до сего дня в Саксагань всякую пакость и мерзость своих дворов, полных квартирантами. Благодаря этому примитивному убиранню, или вернее удалению нечистот, река совершенно загрязнилась, рыба почти вся задохнулась, и купаться в Саксагани немислимо. Огородники, поливая водой из этой реки свои огороды, вывозят на базар овощи с «сомнительным» запахом. Кроме

того, реку эту, по распоряжению местных властей, вероятно, решили засыпать и для этого свозят на ее берега весь сор Кривого Рога. Сора набралась такая масса, что мимо реки нельзя пройти, предварительно не зажавши нос двумя пальцами».

«Юг», 4 сентября 1903 г.».

«Веселі Терни. У неділю 1 квітня в нашому селі відбулась українська маніфестація, в якій приймало участь кілька тисяч селян як місцевих, так і приїхавших з округи. Прибули також і робітники з прапорами. Збірне місце було призначено коло української гімназії. В пів на десяту годину ранку після коротенької промови директора гімназії д. Прохоренко похід рушив через село до церкви. Під час походу співав об'єднаний місцевої «Просвіти» хор учнів. Біля церкви в 11 годин відбулась молебня. Знов були промови, в котрих промовці роз'яснювали селянам вагу і значення сучасних політичних обставин, закликали селян до самоорганізації і самоосвіти. Були промовці і з гостей. Звідси похід рушив на другу сторону села. Тільки над вечір розійшлись маніфестанти. Того ж дня в Ново-Павлівській школі відбувся вокальний концерт учнів української гімназії. Охочих послухати не вмістило помещання школи. Всі двері школи були одчинені і великий натовп людей стояв надворі і слухав. Розходячись після концерту, селяни висловили бажання: аби сей же концерт було повторено ще раз».

«Верхньодніпровська Повітова Земська Газета», квітень 1918 р.».

Алма РОМАНЕНКО

Від катівень Луб'янки до життя в криворізькому засланні

(Із історії однієї родини)

(Продовження, числа 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 – 2017 рік і числа 1 та 2 за 2018-й).

Взаємовідносини, що склалися між старшими й молодшими поколіннями засланців, – це велика сімейна трагедія. Здавалося, що пережити повинне було б об'єднати їх, згуртувати проти спільної наруги. Адже вони мужньо перенесли жайхиття концтаборів, більшовицьке знуцання на спецпосланні, зуміли перейти межу страху перед незнанням чужої мови і підневільним способом життя. Але молоді не могли пробачити своїм батькам злиднів, принижень і страждань через їхню, як вони вважали, БЕЗПЕЧНОСТІ і непередбачливість. – Бо на що ж сподівалися і чого очікували від життя їхні старші, коли із вельможних шанованих у суспільстві людей перетворилися в рабів, а за собою потягли у безвихідь і їх, молодих? Бо зміг же правитель сусідньої держави, емір Бухарський, організувати хоч на деякий час організувати спротив Советам, врятував свої мільйони. І його з охотою прийняли в Афганістані, де він спокійно доживав свого віку й помер у 1949 році. Емір Бухарський

Мір Алім 15 років навчався в Росії, закінчив вище військово-училище, був офіцером російської армії. Багато його онуків і правнуків живуть у різних частинах світу. І він ще встигне попросити, щоб на його могильному камені висікли такі слова: «Емір без батьківщини – жалюгідний і нищий жебрак, а що помер на батьківщині, – воістину емір».

Зі скупих спогадів батька ми знали, що наш дід Мухаммадьяр був улюбленцем Рахімхана II, обіймав посаду на кшталт заступника міністра при ханському уряді (інак).

(Закінчення на 4 стор.)

«Слуга мертвого слова». Результати будуть у липні

Шановні наші читачі, інформуємо вас про те, що час підбиття підсумків на отримання звання «Слуга мертвого слова» переноситься на липень цього року. Це у зв'язку із очікуваним збільшенням числа передплатників на нашу газету та з намаганням якомога неупередженіше підійти до того, аби визначити найбільш збайдужилого посадовця у справі реагування на наші критичні виступи та інформаційні запити як газети, так і читачів, що із запитами в різні структури й намагалися отримати вичерпну інформацію.

А тому знову звертаємося із проханням надсилати нам листи й матеріали на базі документів щодо питання реагування посадовців різного рангу на звернення, листи та інформаційні запити.

Редакція газети «Промінь Просвіти Є»

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ГАЗЕТУ РОЗБУДОВИ ПО-УКРАЇНСЬКОМУ!

Вже можна передплатити на 2018-й рік нашу газету «Промінь Просвіти Є», газету, яка переймається питаннями розбудови Української держави на рівні області та Криворіжжя, а також – розбудови й організації системи самоврядування громад в регіоні по-українському та іншими (включно із питаннями щодо захисту прав людини та охорони навколишнього природного середовища).

Всі дані для передплати цього громадсько-політичного видання патріотичного спрямування містяться в довіднику «Укрпошти» під назвою «Каталог місцевих видань України. Дніпропетровська область», на сторінці восьмій.

Зробити передплату можна в будь-якому відділенні «Укрпошти» на території Дніпропетровщини. Передплатний індекс газети 60093. А вартість передплати (включно з оплатою поштових послуг) складає: на 3 місяці – 16 гривень 78 копійок, на 6 місяців – 29 гривень 96 копійок, на 12 місяців – 57 гривень 32 копійки.

РЯДКИ З ГЛИБИН ДЕСЯТИЛІТЬ

НЕ БОРОТИСЯ, А РОЗБУДОВУВАТИ УКРАЇНУ

Кілька матеріалів на цій сторінці - про оголошений керівництвом України процес децентралізації владних повноважень. Тож звертаємо на них увагу, наші шановні читачі, з надією на те, що ви відгукнетесь на них своїми міркуваннями. Адже найголовніше – не з'ясувати стосунки між центром і регіонами (та ще – в умовах війни), а разом розбудувати країну, прибравши свої амбіції, а різного роду порушників – покарати. І тоді справа зрушиться з місця.

За 150 кілометрів від Окружної,

або Що зробила з малими містами децентралізація

«ЕП» провела день в 70-тисячному місті на Чернігівщині, щоб з'ясувати, наскільки вдалою виявилася розрекламована урядом бюджетна децентралізація.

Щодня ввечері заповнені електрички, автобуси і мікроавтобуси везуть сотні тисяч жителів навколишніх сіл і містечок у Київ, в найбільший центр зайнятості країни. Вставати о 4.00 ранку, щоб потрапити на роботу на 8.00 або закінчити робочий день о 18.00 і потрапити додому лише о 21.00. Комусь це може здатися дикістю, а для когось це норма. Деякі «заробітчани» проводять по три-чотири години на день у транспорті і долають не одну сотню кілометрів. Де закінчується межа «нарколишніх» населених пунктів, вирахувати важко. 150 кілометрів від київської Окружної — це мало чи багато? Такою є відстань від Києва до Ніжина — невеликого історичного міста в центрі Чернігівщини. Близько 70 тисяч мешканців. Друге за розміром місто обласного значення. Вузловий центр залізничних та автомобільних шляхів. Останній факт визначальний: в будні з міста виїжджає 30-40% працездатних ніжинців. Їдуть переважно в Київ і Чернігів. Електрички починають ходити з 3.00 ночі. Півтори години, 70 гривень — і в Києві. Деякі кияни втрачають стільки ж часу, щоб дістатися до роботи. Гідна оплата, комфортні умови для життя, якісні послуги — чи можливе це в невеликих містах? Розрекламована урядом децентралізація, яка діє уже три роки, мала саме таку мету. Чи виконує вона свою роль? Чи більше коштів залишається в містах? Чи стали вони більш комфортними? Чи готові міста до освітньої і медичної реформ, які частково будуть запроваджуватися і за їх коштів? Відповіді на ці питання «ЕП» шукала саме в Ніжині.

ЩО ТАКЕ БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ

В теорії це звучить так: передавання додаткових повноважень та бюджетних надходжень від державних органів до місцевих громад, щоб останні могли самостійно, за власні кошти, вирішувати питання місцевого значення. Однак теорія відрізняється від практики. Як і будь-який інший бюджет, кошторис Ніжина складається з доходів і видатків. Перша частина — це податкові надходження і неподаткові надходження, тобто кошти, які місто заробило від здавання в оренду чи продажу комунального майна, штрафів, плати за послуги, а також додаткові надходження з держбюджету — так звані трансферти: гарантовані державою видатки, наприклад, пільги та субсидії або зарплати вчителям та лікарям. Тепер детальніше про те, з яких джерел наповнюється бюджет міста.

По-перше — 60% податку на доходи фізосіб, кошти, що утримуються із зарплат працівників. Хоча до реформи в міському бюджеті залишалося більше ПДФО — 75%. Саме цей податок, навіть урізаний, залишається основним джерелом власних надходжень міст. По-друге — 13,44% надходжень від акцизу з реалізованого в місті пального. Цей збір ввели у березні 2017 року. Він замінив 5% акцизу з роздрібною торгівлю паливом. Цей податок так само запроваджувався в рамках децентралізації. По-третє — єдиний податок, який сплачують до місцевих бюджетів підприємці-«спрощенці». По-четверте — земельний податок: кошти, отримані від використання землі міста. Так було і раніше. Крім

того, бюджет міста отримує гроші з податку на нерухомість, екологічного і туристичного податків, адміністративних зборів. У 2016 році до доходів місцевих громад почали зараховувати збір за державну реєстрацію підприємств та за державну реєстрацію прав на нерухомість та їх обтяжень.

В міській раді Ніжина порахували, що через зміни бюджетного законодавства у 2017 році доходи міста зросли на 14,7 мільйона гривень, а видатки — на 60,6 мільйона гривень. «Єдиний плюс, який ми отримали з 2015 року, — ми перестали брати позички у казначейства. Для порівняння: у 2014 році ми взяли близько 35 позичок на загальну суму 95 мільйонів гривень», — ділиться враженнями від бюджетної децентралізації міський голова Ніжина Анатолій ЛІННИК. Він керує містом 3,5 року. Ніхто не знає, як би склалася його кар'єра, якби не Революція гідності. До втечі ЯНУКОВИЧА чернігівське місто «тримали» місцеві «регіонали»... ЛІННИК критично ставиться до постійних заяв центральної влади, що, мовляв, у міст є мільярди залишки на казначейських рахунках та великі накопичення на депозитах у банках. «Ми працюємо над тим, щоб запровадити картку містянина. Вона дозволить проконтролювати видачу пільгових квитків саме ніжинцям», — сподівається ЛІННИК. Такі ситуації, як з пільгами, разом з новими повноваженнями розвивають одну з найбільш розрекламованих переваг децентралізації — зростання власних доходів міст. У Ніжині зростання доходів є, однак в око впадає інше. Незважаючи на децентралізацію державних фінансів, з 2015 року залежність міста від дотацій з бюджету не зменшилася.

ШКОЛА «РОДИННОГО» ТИПУ

«Розумієте, це школа-родина. Люди тут навчаються поколіннями. Якщо її закрити, то куди дівати вчителів? З учнями проблем найменше, адже інші школи міста заповнені не повністю», — говорить директор Ніжинської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів №4 Олег МАНОЙЛЕНКО. Це лише один фрагмент двогодинної розмови «ЕП» з директором ніжинської школи, але він точно ілюструє ситуацію у багатьох українських школах, які планують оптимізувати. Курс на оптимізацію шкіл влада декларує не перший рік. Логіка тут є: рівень заповненості багатьох шкіл в Україні низький. У першу чергу, йдеться про сільські школи та невеликі міста. Однак в оптимізації є інший бік медалі — люди. У містечках і селах влада болісно сприймає такі реформи. У Ніжині, наприклад, 17 шкіл. У рамках оптимізації місту рекомендували закрити щонайменше п'ять, а то й сім.

Питань наразі більше, ніж відповідей. Між реформаторським баченням центру і реаліями міст — прірва, і подолати її в найближчій перспективі неможливо. Або в Києві все погано з комунікаціями, або міста не дочують.

Дмитро ДЕНКОВ, Галина КАЛАЧОВА, «Економічна правда», 23 січня 2018 року
На світлинці: куточок Ніжина
Фото Дмитра ЛАРИНА
(У скороченому вигляді)
ПОВНІСТЮ матеріал читайте за посиланням:
<https://www.epravda.com.ua/publications/2018/01/23/633277/>

Аркадій КОРНАЦЬКИЙ: «Так звана реформа децентралізації – це особливо важкий злочин»

Гостем студії «Доброго ранку, Країно!» став Аркадій КОРНАЦЬКИЙ – народний депутат України, який, на відміну від багатьох, критикує децентралізацію як реформу самоврядування. Поговоримо про те, чому саме:

«Я не просто критикую, я збираю документи і вже просто подаю подання до суду, а також до так званих правоохоронних органів. Зокрема, — до Генпрокуратури і до НАБУ щодо відкриття кримінальних проваджень проти високопосадовців. Тому, що це злочин, а ніяка не реформа. Вся ця так звана реформа децентралізації, реформа так звана місцевого самоврядування — це особливо важкий злочин і, в першу чергу, проти українського села і проти українських селян. Знищення сільських рад є нелегітимним. Створення так званих об'єднаних територіальних громад не передбачено Конституцією. Об'єднана територіальна громада, щоб всім було зрозуміло, — це нова адміністративно-територіальна одиниця. У 133-й статті Конституції України такої немає. Немає в створенні опорних шкіл ніякого позитивного прикладу. Все це брехня і показуха. Якщо б в селі, маленькому навіть, навчалось в школі 3 або 4 людини, цю школу потрібно було б зберігати. Адміністративні послуги можуть надаватися дистанційно, медицина може бути по телевізору, все інше — за сучасними засобами зв'язку, а от навчати дітей дистанційно, як це робиться в усьому світі, чомусь в українській владі це не дійшло до розуму. Закриваються школи, де вчаться десятки дітей, по 20 і більше. То це просто політика знищення села через знищення всієї інфраструктури сільської і в першу чергу шкіл, ФАПів і т.д... Мій позов стосується, поперше, ЦВК, яка незаконно признає так звані перші вибори. Тому, що це ніякі не перші вибори. Вибори здійснюються до сільських рад, які існують вже десятки років. ОТГ не створюються. Де-юре вони не виникають. Все це фікція. Але саме головне, що в цій основі лежить, для чого це робиться?».

2018-01-31 14:04:40

Матеріал за посиланням

[http://www.eramedia.com.ua/article/273522-arkadyi_kornatckiy_tak_zvana_reforma_detcentralizatsi_tce_osobli/](http://www.eramedia.com.ua/article/273522-arkadyi_kornatckiy_tak_zvana_reforma_detcentralizatsi_tse_osobli/)

Для прискорення децентралізації в Україні треба ухвалити 17 законів. Пояснення представника Німеччини

Про це заявив спеціальний посланник уряду Німеччини з питань реформ у галузях урядування та децентралізації в Україні Георг МІЛЬБРАДТ, повідомляє «Укрінформ». Він привітав Україну з успіхом у справі децентралізації, втім цей процес необхідно просувати далі. Адже в країні, за його словами, є третина районів, де не створено жодної об'єднаної територіальної громади. МІЛЬБРАДТ вказав, що його завдання полягає у тому, щоб визначити, які потрібні закони, щоб цей процес просувався далі. Наразі є список із 17 законопроектів, які необхідно ухвалити для цього. Йдеться про три основні сфери.

«Перша — це закони, які відповідають за прискорення та спрощення процесу об'єднання. Наразі ще є адміністративні перепони, які потрібно долати. Друга група законів — це закони, які дають переваги ОТГ, щоб стимулювати громади до добровільного об'єднання. Третя частина — це наслідки, які витікають з нового побудування на місцях для державного розвитку», — наголосив МІЛЬБРАДТ.

Наразі усі необхідні законопроекти вже подані до Верховної Ради, за винятком «Про засади адміністративно-територіального устрою», який має ще бути розроблений урядом. Зазначимо, уряд готовий вже з лютого 2018 року розпочати процес передачі землі поза межами населених пунктів у власність об'єднаним територіальним громадам.

Сайт «Espresso.tv», 1 лютого 2018 року

https://espresso.tv/news/2018/02/01/dlya_pryskorennya_decentralizaciyi_v_ukrayini_treba_ukhvalyty_17_zakoniv_poyasnennya_predstavnyka_nimechchyny

На Дніпропетровщині створили 57-му об'єднану громаду – Валентин РЕЗНІЧЕНКО

На Дніпропетровщині об'єднаних громад побільшало. 57-ю стала Личківська громада в Магдалинівському районі. Після виборів очільника й депутатів вона матиме прямі зв'язки з Держбюджетом та самостійність у розпорядженні коштами, повідомив голова ДніпроОДА Валентин Резніченко.

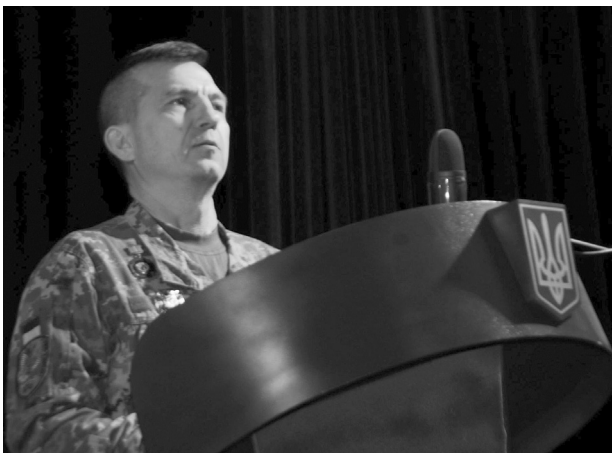
«Одне з першочергових завдань Президента України Петра Порошенка – передавати повноваження та ресурси на місця. Це прояв децентралізації. На Дніпропетровщині у 2015 році створено 16 громад, у 2016-му – 18, цього року – 22. Нині об'єдналася ще одна громада – Личківська. Тепер вона матиме більше можливостей – від фінансової незалежності до самостійності в прийнятті рішень», — підкреслив Валентин Резніченко.

Навколо нової громади з центром в селі Личкове згуртувалися три сільські ради – Личківська, Приорільська та Бузівська. До її складу увійшли вісім населених пунктів, у яких мешкають майже 5,4 тис жителів. «Коли стартувала реформа децентралізації, ми не могли визначитися, чи приєднуватися до когось, чи самим гуртуватися. Чисельні опитування показали: люди все-таки прагнуть об'єднатися у громаду з центром у Личковому. Сподіваємося, що від цього мешканці тільки виграють. Матимемо ефективніше управління, прямі зв'язки з Держбюджетом, 60% податку від доходів громадян залишатиметься на місці. Усі кошти спрямуємо на розвиток території», — розказав Личківський сільський голова Анатолій Чуприна.

Новостворена об'єднана громада вже передала до ЦВК документи на призначення дати виборів. Люди обиратимуть голову й депутатів. На сьогодні у Дніпропетровській області 57 об'єднаних громад.

11 грудня 2017 року

<http://decentralization.gov.ua/news/7814>

9 лютого, коли ми відзначаємо 100-річчя Української революції, в актовому залі Криворізького державного педагогічного університету зібралась криворізька громадськість, щоб зустріти відомого дослідника історії визвольної війни в Україні в 1917-1921 роках, письменника Романа КОВАЛЯ. А він був сюди запрошений з приводу відзначення 120-ї річниці з дня народження Костя ПЕСТУШКА (БЛАКИТНОГО), Головного отамана Холодного яру, однієї із найяскравіших особистостей нашої революції.

го будинку на вул. ГЛІНКИ, 33, де розташувалась приймальна комісія... В кабінетах гамірно цокотіли друкарські машинки, вистукуючи направлення до військових частин. Найбільше – до Казані, Тулі і Саратова. В Україні залишати нікого не збирались, адже червоні добре знали, яким духом дихають мешканці привільного українського степу... Найгірші сподівання червоних виправдались: 12 травня 1920 року, після семигодинного бою, повстали «новобранці» повністю звільнили Кривий Ріг. Особливо зворушливі сцени відбувались на подвір'ї ЧК, де сходилися звільнені з тюрми селяни: там батько сина притискав до грудей, там жінка чоловіка зустрівала, а мати – дитину. У багатьох очі були залиті сльозами радості, сльозами щастя і волі... Звістка про визволення повстанцями Кривого Рогу блискавично розлетілася по навколишніх селах і хуторах. Всюди народ святкував перемогу...

«За весьма непродолжительный период времени, - зазначав у звітах ворог, - отряд СТЕПОВОГО (тобто Костя ПЕСТУШКА) стал насчитывать в своих рядах до 20 000 человек, при двух орудиях и пулеметах; при отряде имелись также автомобили, мотоциклы и велосипеды, которые СТЕПОВОЙ добыл, захватив в Криворожском уезде две автоколонны...».

СТО РОКІВ БОРОТЬБИ ЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ВІД ПОЧАТКУ РЕВОЛЮЦІЇ І ОТАМАН КОСТЬ ПЕСТУШКО

Того дня серед студентів КДПУ і представників патріотичних організацій міста розповсюджувалось видання «Прапор Нації» з коротким нарисом Романа КОВАЛЯ про Костя ПЕСТУШКА, наша газета «Промінь Просвіти Є» та книжки останніх років видання, в яких іде мова про новітнє бачення справжньої історії боротьби з російським агресором в Україні за останні сто років. Серед учасників заходу були учасники боїв у зоні АТО на Донбасі, представники Інгульської паланки війська Запорозького низового, курсанти військового ліцею і учні шкіл Кривого Рогу.

Але повернімося до нашого заходу і зазначимо про дещо із почутого... Показово, що під час виступу в залі педагогічного університету голови Металургійної (Дзержинської в минулому) у місті ради Геннадія ШАПОВАЛОВА, присутні в залі козаки і учасники Криворізького майдану стали вигукувати: «Геть звідси!», бо криворіжців шокує те, що й понині в провладних кабінетах на службі є ті, що привели до влади в країні також і Партію регіонів (тільки під іншою назвою), котрі продовжують політику, яка не сприяє подоланню корупції і свободі слова на Криворіжжі.

На цьому заході від Всеукраїнської громадської організації «Спілка офіцерів України» виступив учасник боїв на фронті російсько-української війни, член Криворізького міського правозахисного товариства полковник Петро ЛИСЕНКО. Він зачитав наказ, підписаний 18 січня 2018 року головою СОУ, генералом –лейтенантом Олександром СКІПАЛЬСЬКИМ про зарахування Костя ПЕСТУШКА навечно до складу Спілки офіцерів України і нагородження його вищою нагородою СОУ — Христом Застуги (з позолотою) посмертно.

До криворіжців і гостей звернувся з читанням своїх творів і місцевий поет Володимир СТЕЦЮК, один з організаторів заходу, автор збірки творів про Костянтина ПЕСТУШКА і Українську революцію «Повстання».

Тут доречно зазначити, що соціально-політична ситуація на Криворіжжі і на Донбасі в 1917-1923 роках певною мірою нагадує події на наших землях в 2014-2018 роках, з тою лише різницею, що зараз в Україні, що підписала влітку 2014 року договір про асоціацію з ЄС (завдяки політичним силам, які прийшли до влади в державі наприкінці лютого 2014 року), вже сформовані і розбудовуються новітні збройні сили, які готові дати відсіч російському агресору і після Революції Гідності на наших землях поступово відроджується справжнє народовладдя, яке значно постраждало від тоталітарного проросійського режиму Віктора ЯНУКОВИЧА.

На конференції виступив також криворізький історик Олександр Мельник, який представив видану нещодавно книгу «Антибільшовицький рух опору на Криворіжжі (1919-1923)». Показовим є розділ цієї роботи «Причини виникнення повстанського руху», в якому на 14-й сторінці зазначено: «Напередодні Першої світової війни Криворіжжя було одним із найбільш розвинених у промисловому відношенні регіонів Російської імперії. Завдяки наявності великих покладів залізної руди басейн, починаючи з 1904 року і до 1918, давав 64 -71% видобутку залізної руди у всій Російській імперії ...». Зверніть увагу, – О. МЕЛЬНИК веде мову про Російську імперію, а не про Україну, яка тоді направила в Брест тільки-но обрану свою нову владу і ще не мала військової сили, щоб захищати свої кордони. Але ми пам'ятаємо, що в результаті Брест-Литовського мирного договору Україна визнавалась як незалежна держава.

Довідка (Українська Вікіпедія):

«Брест-Лито вський ми рний договір – мирна угода між Українською Народною Республікою з одного боку та Німецькою імперією, Австро-Угорською імперією, Османською імперією і Болгарським царством з другого, підписаний 27 січня (9 лютого) 1918 року у Бересті

(Бресті, Брест-Литовську); перший мирний договір у Першій світовій війні 1914–1918 років. Став наслідком одного з етапів переговорів у Брест-Литовську, загальним підсумком яких був вихід більшовицької Росії з Першої світової війни»

За логікою цього договору, Україна мала вже сама розпоряджатись своїми корисними копалинами, але більшовики, які вчинили революційний заколот у Петербурзі, зробили все, аби нав'язати Україні свій кривавий сценарій розвитку історії на Донбасі, Криворіжжі і всьому Півдні України.

Далі процитуємо ще такі думки з книги О. МЕЛЬНИКА:

«Скориставшись війною, російський уряд посилив контроль над суспільно-політичним життям українців. Народжене війною невдоволення сприяло зростанню революційних настроїв серед широких верств населення, а в середовищі українців – посиленню прагнення до державної самостійності. Падіння самодержавства пробудило до політичної активності великі маси українського народу, зокрема, – в справі забезпечення своїх національно-політичних інтересів ...».

Завершуючи розповідь про відзначення 120-ї річниці з дня народження Костя ПЕСТУШКА, маю сказати, що величезне враження на мене під час патріотичного заходу справили пісні Сергія ВАСИЛЮКА, кобзарів Тараса СИЛЕНКА й Тараса КОМПАНИЧЕНКА, від яких зал був, без перебільшення, в захваті. Пісні створили в залі бойовий дух козацтва і братерства, який через віки не дає російській імперії поневолити український народ до рівня економічного і духовного рабства.

Якщо ж вести мову про сьогочасний політичний момент із процесу розвитку українства, то треба усвідомлювати, перед усім те, що на хвилі відновлення України, як незалежної держави, ми маємо бачити й вирізняти із загальної маси тих хамелеонів і пристосуванців, які в останні 27 років незалежності України насправді вели діалог з антинародною владою олігархату. Вони, фактично, своїми діями допустили російських окупантів спочатку в КРИМ, а потім – і на частину ДОНБАСУ, але чомусь пережили люстраційні процеси затверджені Верховною Радою і Президентом України – як закони і продовжують впливати на подальші процеси в державі ще й сьогодні.

Я пам'ятаю, як на майдані Незалежності, під час Революції Гідності, досить часто було чути слова «ВСЕ ТІЛЬКИ ПОЧИНАЄТЬСЯ...». І це воістину так: все тільки починається. А тому (посеред інших) на процеси ДЕКОМУНІЗАЦІЇ і ДЕРУСИФІКАЦІЇ – потрібен час. А ще більш важливо, щоб нова українська влада базувалась у своїх діях на ПАТРІОТИЗМІ, ПРОФЕСІОНАЛІЗМІ І ПОРЯДНОСТІ. Тобто, – на тих рисах, що були притаманні Костю ПЕСТУШКУ (БЛАКИТНОМУ) та іншим героям Української революції.

Олександр ЧИЖИКОВ,

м. Кривий Ріг.

На світлинах: учасники вшанування пам'яті Костянтина ПЕСТУШКА в Криворізькому державному педагогічному університеті; 1 стор. – Роман КОВАЛЬ, Тарас СИЛЕНКО і Сергій ВАСИЛЮК; 3 стор. – вгорі – Петро ЛИСЕНКО; (праворуч) – грає Тарас КОМПАНИЧЕНКО; (внизу зліва) – Олександр МЕЛЬНИК.

Фото Дмитра БІЛОНЕНКА.

Алма РОМАНЕНКО

Від катівень Луб'янки до життя в криворізькому засланні

(Із історії однієї родини)

(Закінчення. Початок на 1 стор.)

У нього була печатка і багато обов'язків, а ще він був великим землевласником Будучи сином хана, Мухамадьяр мав багату слугу, які його вмивали, одягали й годували. Кажуть, що коли його разом з іншими вигнанцями привезли із конвою з Москви то двоє найвідданіших слуг супроводжували його аж до воріт Луб'янки, поки їх не прогнали чекісти.

Саме наш дід мав успадкувати престол після смерті Рахімхана II в 1910 році. Але (як пояснили нам працівники Хівинського музею) із-за різних придворних інтриг престол успадкував молодший брат Ісфандіяр. Бо його дружиною була дочка ханського візира Іслам-Ходжі, який мав великий вплив при дворі. Це був освічений, дуже розумний і діяльний царедворець, якоюсь мірою більш прогресивний, ніж Мухамадьяр. Саме йому приписують початок будівництва залізниці, лікарні й пошти, телеграфу. Він запрошував інженерів із Росії, які розробляли проекти фабрик, заводів і мостів. А ще він досконало володів багатьма мовами. В Хіві велично підноситься мінарет з його ім'ям, що шанується в народі.

І хоч його сестра (наша бабуся) була дружиною Мухамадьяра, очевидно, становище його дочки було йому важливіше, бо вона була четвертою наймолодшою дружиною Ісфандіяра. Крім того, Ісфандіяр більше імпував своєю освіченістю, прогресивними поглядами на розвиток країни. Тому цар пізніше і змінив своє рішення під впливом Іслам-Ходжі і його оточення. Тож в результаті саме Ісфандіяр успадкував престол в 1910 році після смерті Рахімхана II.

Наш дід Мухамадьяр важче за інших переносив тягар в'язни і заслання. І хоч інші, здавалося, змирилися зі становищем тихих рабів, він висловив протест і сказав, що не буде працювати на радянську владу. Але цей протест вилився у старцювання, бо в Україні був голод, геноцид проти українського народу. Тож це лихо розділили з ним і наші засланці. Та ж сила, яка влаштувала геноцид, викликала і «зсув душі» нашого діда. Умовляння на нього не діяли. Тож ночами батько плакав, бо йому снилася то рано померла молодша сестра, то вузькі вулички рідної Хиви і друзі дитинства. Сестри чули, як він щось шепотів рідною мовою й були впевнені в тому, що батько молився. Одного разу вони запитали, чому він не поїхав на батьківщину, коли в 1933-му закінчився термін заслання. «Вже пізно», – відповів батько з потемнілим обличчям.

Наша мама жаліла свекра і завжди чекала на прихід, коли його не було вдома, годувала його, латала й прала його одяг. Іноді старша сестра Ліда носила йому їжу в казарму. І все це робилося таємно, щоб не викликати гнів у батька, який соромився старцювання Мухамадьяра.

У пам'яті моїх сестер дідусь постає одягненим у стару солдатську шинель, у кирзових чоботях. Середнього зросту, смуглявий, він мав довгу коричневу бороду. «Коли дід обіймав і цілував нас, – згадували сестри, – то борода ця «кусалася» й ми ховалися під стіл, за скатертину, не хотіли йти до нього на руки». А я ображалася за діда, бо мені не довелось відчувати на собі люблячих поглядів і ласкавих доторків своїх бабусь і дідусів. Бо коли я народилась, нікого з них вже не було серед живих. Доля обділила мене мудрою любов'ю і ніжністю стареньких. Навіть зображені їх не залишилося, крім старого фото маминої матері Наталії Василівни Козленко-Перепелиці, зробленого до 1905 року, коли ще й мама моя не народилась.

У 1934 році, відбувши свій термін заслання, вийшли до Ташкента (бо до Хиви їхати було заборонено) син Рахімхана II Юсуф, онук Якуб і син Саїда Абдулли Рахмантулла (Роман). А останнього хана кунградської династії вже не було серед живих, про нього буде в заключній частині цієї оповіді.

Наступного ж року, після довгих умовлянь, вирушив у дорогу і наш дід Мухамадьяр. Своє рішення він мотивував тим, що погано себе почуває і хоче померти на рідній землі. Батько (де тільки було можливо) позичав йому грошей на дорогу, а мама пише записку, в якій просить тих, до кого звернеться дідусь, допомогти йому в дорозі, бо він російською не вмів і не хотів розмовляти. І лише в 1991-му ми дізналися, як склалася його доля...

Приїхавши до Ташкенту, Мухамадьяр через людей звернувся в Хіву до своєї колишньої молодшої дружини. Але та вже була заміжня за міліціонером і переказала йому, що нічим допомогти не зможе, а лише «...руку твою зможу підтримати, коли ти будеш просити милостиню». Помер наш дідусь в 1937 році з хворими опухлими ногами в мечеті, бо більше ніде було йому прихилити голову. І було йому тоді 67 років.

На світліні: Ісфандіяр-хан, передостанній правитель Хівинського ханства (вбитий у 1918 році). Правив з 1910-го. Це дядько нашого батька, брат діда.

(Далі буде)

СЛОВО ПРО КОБЗАРЯ

Бориса БАБЕНКА, цього жителя Нікополя, я знаю давно. Ще коли ходив на заняття в парку трубників у оркестр народних інструментів, а Борис ходив до ШЕВЕРА, баяніста, вчився грати на баяні. Це було в 1953-1955-му роках. А потім ми з ним у оркестрі народних інструментів грали в новому Палаці культури трубників. Поряд з палацом була музична школа в житловому будинку. Сюди ходив Борис БАБЕНКО і вчився грати на духових інструментах.

Навчання у старших класах Борис закінчував у школі №10. Там же він написав свої перші пісні. Серед багатьох предметів під час навчання йому найбільше подобалися уроки співів та уроки фізкультури, а ще – співати у шкільному хорі. Після школи він за рекомендацією батька пішов у профтехучилище №7 з метою отримати робітничу професію й потім працювати на заводі. Однак він там ще й грав у духовому оркестрі, а вечорами ходив до нас, у оркестр народних інструментів. В кінці 1960-го пішов у армію, але й там не полишав музику. Протягом трьох років відбуваючи службу в місті Остер Чернігівської області, він працював у солдатському клубі, а далі – у офіцерському гарнізонному клубі. Він там навчав дітей офіцерів грати в музичній студії на баяні й на акордеоні Далі його життєва дорога завела його в Чернігів, де він був прийнятий на другий курс педагогічного училища. Крім самого навчання, він там створив студентський вокальний квартет, а вечорами ще й підробляв, граючи на контрабасі на танцмайданчику. Саме там він і познайомився з новим тоді для нього інструментом: бандурою. По закінченню навчання в училищі він тут же, на Чернігівщині, в місті Борзна, працював у музичній школі.

Після цього я зустрів БАБЕНКА в Будинку піонерів (у старій частині Нікополя). Він там працював керівником дитячого вокально-інструментального ансамблю, згодом перейшов працювати в палац «Нікопольбуду»

На посаді художнього керівника інтернату на початку 70-х років почалися мандри кобзарські, з колективами художньої самодіяльності. Їздили і до Дніпропетровська, і до Кривого Рогу. Учні інтернату обслуговували заходи, які проводилися в місті чи то на базі шкіл, чи то на базі різних підприємств. І тут важливо зазначити, що дерев'яні палички для барабанів, дерев'яні шаблі й козацькі булави виготовляв вояк ОУН Степан БОРОЗДНИЙ. Цікаво, мабуть, і зараз згадати слова Степана Івановича про кобзаря БАБЕНКА: «Я дивуюсь, як у такому комунізованому місті, у Нікополі, могла з'явитися така людина, як Борис БАБЕНКО».

Борис БАБЕНКО відноситься до тих, що вміють навколо себе гуртувати людей. В 1976-му кобзар перевів і нашу козацьку організацію, і

«Просвіту» в приміщення педучилища, коли перейшов туди працювати після роботи в інтернаті. Там він багато зробив як учитель музики. Бо створив і великий хор, і духовий оркестр, керував ВІА «Роксолана», Крім ансамблю, були ще й солісти, дуети, вокально-драматична група... багато він створив всього...

В 1990-му році кобзар допомагає музичному училищу, створює там гурт «Калинонька», репертуар якого будувався на етно-фольклорних мотивах. Багато було різних творчих здобутків і перемог. І нагороджували не тільки грамотами та дипломами, а були й поїздки в різні міста.

Апізніше Борис БАБЕНКО (це вже після 1999-го) організує гастрольні поїздки Україною. Перша тривала два тижні за маршрутом Нікополь – Івано-Франківськ – Яремне – Галич – Львів – Нікополь. А з червня 2000-го він організує в клубі «Ветеран» при Палаці культури гурт з пенсіонерів «Шляхами Тараса», який мандрував нікопольським районом. Як керівник об'єднаного колективу «Великий Луг» він був нагороджений у 2005-му році за творчу перемогу в Києві в номінації «Патріотична пісня»

В 2013-му він вивіз кращих козаків-музикантів у місто Кам'янське. Звідти ми привезли диплом фестивалю «Мамай-фест». В цьому ж році під час Революції Гідності він був на Майдані в Києві. Біля намету, в якому були криворіжці, нікопольці, дніпропетровці, поставили стенд із портретом розстріляного під час Революції Гідності Сергія НАГОЯНА. Кобзар регулярно там грав. Там були ми, козаки, жінки з гурту «Маруся ЧУРАЙ», студентки кобзаря з педучилища, просвітяни з наших осередків, наші вихованці з Нікополя провідували кобзаря на Майдані. На кінець квітня й початок травня 2014-го року Борис БАБЕНКО був у наметі козаків Четвертої козацької сотні, яка стояла до кінця, не залишала Хрещатик. Для розташування й організації козацької січі ми отримали місце на Трухановому острові, на Дніпрі. І Борис БАБЕНКО (як це звично робив у багатьох місцях) там навчав дітей кожного літа гри на козацьких музичних інструментах, Це кобза, бандура, тулумбаси, барабани, бубни, сурма, сопілка. Тоді й пізніше він пише все нові пісні як на свої слова, так і на слова Тараса ШЕВЧЕНКА та на вірші сьогочасних поетів з Києва і Дніпра. Він і досі часто мандрує Україною, її містами й селами.

Як і раніше, він продовжує грати на різних музичних інструментах, шанує й поширює українську мову, яка щедро розквітає в піснях у супроводі народних інструментів.

Григорій МІХНО,
підбунчужний, просвітянин, м. Нікополь.
На світліні: Борис БАБЕНКО диригує

Промінь Просвіти Є
Видавець і засновник-ГО "Криворізьке міське правозахисне товариство".
Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 2162 — 900 р, видане 23.02.2017 р.
Передплатний індекс: 60093
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг,
вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net.
Тел. 067-568-39-73, 050-413-12-95

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО,
Редакційна колегія: Сергій ДАШ-
КОВСЬКИЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО, Микола
КОРОБКО (голова об'єднання), Олександр
ЧИЖИКОВ. Логотип виготовив Вадим
БОРИСЕНКО. Газета виходить двічі на
місяць. Комп'ютерна верстка Л. Верьовка.

Відповідальність за точність наведе-
них фактів, цифр та імен несуть автори
матеріалів.
Редакція не рецензує і не повертає
рукописи.
За умови використання наших ма-
теріалів посилання на газету «Промінь
Просвіти Є» обов'язкове.

Газету друкує офсетним спосо-
бом
КП «Криворізька друкарня»
Криворізької міської ради
50050, м. Кривий Ріг,
пр. Металургів, 28,
тел. 90-63-35.
Обсяг - 1 друкований аркуш.
Наклад - 1000 примірників.
Замовлення № 306.